

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

теоретичний аспект. Державне будівництво. 2007. № 1(2). С. 1–11.

5. Романенко М. І. Освітня парадигма : генезис ідей та систем. Дніпропетровськ: Промінь, 2000. 159 с.

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ВВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕСПЛАТУ АЛІМЕНТІВ ТА НОВЕ СТЯГНЕННЯ У ВИДІ СУСПІЛЬНО- КОРИСНИХ РОБІТ

Шевцов Я. А.

*Студент II курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Резнік О.М.

*д. ю. н., доцент, доцент кафедри АГПФЕБ ННІ права
Сумського державного університету*

Протягом останніх трьох років, в Українській правовій системі відбуваються дуже значні зміни. Більшість реформ спрямовані на забезпечення інтеграції європейських стандартів у вітчизняне законодавство. Саме тому, особлива увага приділяється нормам соціального значення.

Не так давно, а саме 06.02.2018 року, набули чинності зміни в Кодексі України про адміністративне правопорушення (далі – КУпАП). З'явилася нова стаття – «Стаття 183-1. Несплата аліментів» (далі – стаття 183-1), а також особливим дійсно нововведенням є новий вид адміністративного стягнення – «Стаття 31-1. Суспільно корисні роботи». Також КУпАП доповнився цілою главою – «Глава 31-А», яка присвячена новому виду відповідальності [1, 2].

Санкція у вигляді суспільно корисних робіт була введена спеціально для нового правопорушення, передбаченого статтею 183-1 і наразі, як вид стягнення за інші правопорушення законом не передбачена. Вся річ у суті нової санкції і її особливостях, неприбутанних іншим видам відповідальності [1].

Причиною такого нововведення є гостра соціальна проблем в країні, пов'язана із ситуацією масового ухилення від сплати аліментів особами які мають такий обов'язок. Таким чином, введена адміністративна відповідальність за несплату аліментів. Відповідно до змісту статті 183-1, несплата аліментів особою, яка зобов'язана це робити, якщо це призвело до виникнення заборгованості, а також з урахуванням інших кваліфікуючих ознак тягне за собою виконання суспільно корисних робіт на певний строк. Тут розкривається головна особливість нової санкції, адже мета її призначення полягає у забезпеченні належного виконання аліментних зобов'язань особами та зменшенні аліментних заборгованостей перед отримувачами аліментів [1, 2, 4].

Суспільно корисні роботи полягають у виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, оплачуваних робіт. Види та місце виконання таких робіт визначає відповідний орган місцевого самоврядування (далі – ОМС). Саме зароблені таким чином гроші, повинні бути спрямовані на виконання аліментних зобов'язань [1].

Наразі такі нововведення досить детально врегульовані законодавством. Через специфіку нової санкції питання про її реалізацію регулюється великою кількістю нормативних актів, серед яких основними є: КУпАП, Закон України «Про Державний бюджет України на 2020 рік», Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку виконання адміністративних стягнень у вигляді громадських робіт, виправних робіт та суспільно корисних робіт» та інші. Таким чином, створено чіткий механізм реалізації нововведень [1, 4, 5].

Наразі існує така система реалізації адміністративної відповідальності за несплату аліментів. Суспільно корисні роботи призначаються місцевими судами. Постанова суду надсилається на виконання органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, не пізніше дня, наступного за днем набрання постановою законної сили. Наразі таким органом є міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції України. Цей орган займається приведенням зобов'язаних осіб до робіт співпрацюючи з місцевими громадами. ОМС в свою чергу, повинні надати роботу таким особам. Заробітна плата, отримана за виконання суспільно корисних робіт перераховується на рахунок органу державної виконавчої служби для подальшої сплати за аліментними зобов'язаннями. Крім того, на органи ОМС та організації, які надають роботу, покладається обов'язок контролю за виконанням робіт особами [1, 2, 3, 4].

Законом встановлені і кілька обов'язкових обмежень норми. Приміром, суспільно корисні роботи не призначаються особам з інвалідністю I або II групи, вагітним жінкам, жінкам, старше 55 років та чоловікам, старше 60 років. Суспільно корисні роботи виконуються не більше 8 годин, а неповнолітніми - не більше 2 годин на день. Заробітна плата не може бути меншою за мінімальний розмір оплати праці. У разі ухилення від виконання суспільно корисних робіт, постановою суду, строк невиконаних робіт може бути замінений адміністративним арештом [1].

Таким чином, формально існує досить чіткий механізм, який спрямований на виконання головного призначення норми, а саме подолання проблеми несплати аліментів зобов'язаними особами. Однак на практиці виник цілий ряд проблем, які наразі не вирішено.

Перша проблема полягає в тому, що нова стаття була введена на перспективу.

Тобто, на момент введення вона реально могла запрацювати мінімум через 3 місяці, згідно з диспозицією статті про несплату аліментів. Це пов'язано з тим, що закони, які встановлюють або посилюють відповідальність за адміністративні правопорушення, зворотної сили не мають, згідно зі статтею 8 КУпАП. Тому, судовий реєстр переповнений справами, провадження в яких закриті у зв'язку із відсутністю події і складу адміністративного правопорушення. Тим самим, нова норма не вирішила проблему з вже існуючими заборгованостями [1, 5, 6].

Наступна проблема полягає в механізмі реалізації нової санкції. Виконавчий орган, по більшій мірі має обов'язок посередника в усіх процесах. Таким чином, держава переклала обов'язок забезпечення оплачуваною роботою осіб на ОМС. Відповідно, чи буде особа притягнена до відповідальності повністю залежить від спроможності громад. Це стосується і питання забезпечення роботою, адже не кожна громада наразі має таку можливість і питання оплати роботи, що також залежить в кожному випадку від можливостей ОМС. Тут же і проблема контролю за виконанням стягнень у вигляді суспільно корисних робіт, адже контрольна функція покладається на ОМС і безпосередньо на керівництво підприємств і організацій, які надають роботу зобов'язаним особам, що також ставить під сумнів ефективність виконання санкції [1, 2, 4].

Заключна проблема полягає в механізмі забезпечення виконання санкції. Новий вид стягнення дійсно унікальний для правової системи України, і його сутність можна вважати проривною, адже суспільно корисні роботи спрямовані не просто на притягнення до відповідальності, а і фактичне примушення до виконання зобов'язань. Не дивлячись на це, через недопрацьований механізм, вся суть і перспективність норми нівелюється і на практиці дуже легко уникнути суспільно корисних робіт, адже порушення умов їх виконання призводить до заміни санкції на адміністративний арешт [1, 3, 5].

Таким чином, нова норма потребує вдосконалення. Відповідно, необхідно змінити як саму норму, так і механізм реалізації нової санкції. Важливо відмітити, що в Україні передбачена кримінальна відповідальність за ухилення від несплати аліментів, що дає змогу розробити нову систему забезпечення виконання аліментних зобов'язань. Зважаючи на те, що норма введена на перспективу, наразі вирішити проблему старих заборгованостей не вийде однак, можна зробити так, щоб у майбутньому їх взагалі не виникало. Отже, для початку необхідно змінити саму статтю 183-1 КУпАП, а саме скоротити часові рамки невиконання зобов'язання у всіх випадках до 1 місяця, тобто фактично, притягати до відповідальності осіб після кожного разу несплати аліментів. Наступним треба змінити механізм реалізації норми, а саме порядок притягнення осіб до суспільно корисних робіт. Важливо передати контрольні функції виконавчому органу.

Обов'язок надавати роботу необхідно перепрацювати, таким чином, щоб не лише ОМС за місцем відбування стягнення могли забезпечувати роботою зобов'язаних осіб, а і сусідні громади також брали в цьому участь. Крім цього, також можна залучити державний сектор забезпечення працею. І для посилення механізму, треба ввести можливість заміни адміністративної відповідальності на кримінальну, у випадку кількаразового ухилення від виконання громадських робіт.

Можна зробити висновок, що нова стаття дійсно дуже перспективна, як і нововведена санкція. Наразі існує кілька проблем щодо реалізації адміністративної відповідальності за несплату аліментів, однак, трохи вдосконаливши весь механізм, можна забезпечити реально діючу державну систему виконання аліментних зобов'язань.

ЛІТЕРАТУРА :

1. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення. Станом на 3 лютого 2020 р. / За заг. ред. Журавльова Д. В. – Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2020. – 816 с.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів : Закон України від 07.12.2017 № 2234-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2234-19> (дата звернення: 24.02.2020).
3. Про затвердження Порядку виконання адміністративних стягнень у вигляді громадських робіт, виправних робіт та суспільно корисних робіт : Наказ Міністерства юстиції України від 19.03.2013 № 474/5 / Міністерство юстиції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0457-13> (дата звернення: 24.02.2020).
4. Суспільно-корисні роботи для аліментників: оформлення, організація, оплата (Анна Семененко). Uteka. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzh-et-oplata-truda-i-kadrovaya-rabota-50-obshhestvenno-poleznye-raboty-dlya-alimentshhikov-oformlenie-organizaciya-oplata> (дата звернення: 24.02.2020).
5. Суспільнокорисні роботи – новий вид адміністративного стягнення. iFactor. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2018/april/issue-4/article-35774.html> (дата звернення: 24.02.2020).
6. Єдиний державний реєстр судових рішень. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/> (дата звернення: 22.02.2020).